

POBL VREIZH

4^L

NIV. 110
MEURZH
1979

**MARCHAIS
E BREIZH**

**MEETING
AN U.D.B.
EN ORIENT**

**NUKLEEL,
VA REVR !**

HARPIT POBL VREIZH

KRP 2746-79 ROAZON
CCP RENNES

11e listennad

J.P. Kerjean, Brest	50,00
Soasig G., Perros	10,00
J.P. Le Bolc'h, Foujera	30,00
A. Daniel, Plouneour Menez	20,00
J.F. Ollivier, Brignogan	20,00
Paul Le R., Grande Synthe (59)	10,00
P. Cadorel, Rezé-les-Nantes	20,00
H. Herve, Kemper	20,00
Pêr Le P., Sant-Brieg	20,00
Roje J., Paris (75)	20,00
J.L. Moal, Uhelgoad	10,00
J.C. S.,	
Marnes-La-Coquette (92)	60,00
Fulup Le G., Laval (53)	10,00
G. Provost, Roazon	20,00
Y. Marot, Kerhor	100,00
A. ha R. Le Henaff, Kraon	50,00
Hubert C., Bagneux (92)	10,00
Yann M., Plouvagoar	20,00
M. Le Chartier, Plerin	10,00
E. Cabilic, Kemper	20,00
J. Guegueniat, Brest	20,00
A. Le Gal, An Oriant	60,00
J.P. Salaun, Orsay (91)	20,00
M. Quemener, Tremaouenan	20,00
Savner Le C., Pont'n-Abad	10,00
Y.F. Mener, Plousane	10,00
G. Le Guen, Herblay (95)	20,00
E. Troadec, Kastellin	20,00
Y. Aissaoui, Antony (95)	70,00
Mikael F., An Oriant	20,00
Y.B. Pincemin, Plouvalae	10,00
D. Sevaer, Pont-ar-Veusenn	20,00
An Triskell, Toulouse (31)	10,00
Roje B., Limours (91)	10,00
D. Soublin,	
Sotteville-les-Rouen (76)	20,00
Y. Toul, Naoned	10,00
M. Le Moing, Gwengamp	20,00
B. Le Foll, Aljeri	30,00
Daniel P., Brest	20,00
G. Kerouedan, Paris (75)	60,00
Ur C'hernowad : « Ewid ur groni kenn visieg a-zivoud ar pobloù kelteg arall »	60,00

1070,00

Diwar al listennadoù all 6206,00

War-un-dro 7276,00

Biskoazh n'eo bet savet ken uhel dornad arc'hant ur mis : 1070 a lurioù newez. Ar wech-mañ e c'hellomp lâred mil gwech trugarez d'hon lennerion ha komanterion, ha deg gwech ha tri-ugent ouzhpenn. Ha koulskoude, n'eus bet roet gweneg ebed deomp gant an Ayatollah C'homeiny, hag eñv pinwidig-mor koulskoude. Mes hemañ a vefe kentoc'h ur paotr e doare Feiz ha Breizh, ha gwashoc'h c'hoazh, rag gant e zoare da weled an Islam, ez eus peadra da chom nec'het bras gant ur beleg meur sort-se. Ahanta ! Gwenneg ebed digant C'homeiny, na digant ar CIA, bezit dinet'h, na gant kevredigezh kapitalist pe sossialist ebed : n'eus nemed tud paour, o c'hounid o zamm kreun bemdez Doue a gement a gass o gwenneien da b'Pobl Vreizh. Trugarez dehe, trugarez eus perzh tud oc'h ober wardro ur gelaouenn baour, da dud paour int-i iwe.

Dalc'homp da vont, lennerion ha komanterion ger. Ne c'hellomp, pa vo lâret mad, ne c'hellomp fizioud nemed warnomp-ni hon hunan. Ha, sur, ar gelaouenn ho po roet dezi tammoù gwenneien, d'he sikour da chom en he sav, d'he sikour da zont er-maes, ingal, en desped d'an trubuilhoù arc'hant ha d'an trubuilhoù all, ar gelaouenn-se a vo hag a chomo tomm douzh ho kalon...

Pobl Vreizh

KOMANANTOÙ

	boutin : 40 L	V
P	skoaz : 60 L	R
O	pe ouzhpenn	E
B	KRP ROAZON	I
L	2746-79	Z
	C.C.P. RENNES	H

Ti-Moullerezh « Iroise »
29219 Releg-Kerhuon
Rener ar gelaouenn :
Fañch Morvannou C.P.P.A. 50 091
1700 skwerenn

HEBDALE :

Emaint o tont : d'ar sul 18 ha d'ar 25 a vis Meurzh int bet lakaet. Moarvad e lâro re an tu dehoù adarre n'int ket « politikel ». Moarvad e lâro ar PS n'eus ket ezomm eus an UDB e Breizh, peogwir ema eñv, ar PS, o sammañ da vad kudenn ar « rannvroioù ». Koulskoude, er mare-mañ ne samm ket ar PS kalz a dra : trawalc'h a cholori a glewer ennañ etre ar c'hostezennoù, an tuennoù a zo, ewid gwir, o rannañ ar PS. Gant piw ez ay ar maout ? Eno ema an dalc'h e-barzh ar PS. Ha setu « pellaet » ar gonfereñs a oa da vezañ e-diabarzh ar PS diwarbenn ar « minorelezhioù broadel ». Anad eo ez eus, ewid re ar PS, ur strollad gall arabad ankouaad, kant priorite all o lakaad kudenn ar minorelezhioù, hag heni Vreizh ispissial, da chom e toulle an nor ur wech ouzhpenn.

E Kraon : Roland Riou

Re ar PCF diouzh o zu zo ken F ha biskoazh. Mont a raer heuged o weled anehe o kerzhoud dorn-ha-dorn gant a re ar RPR. « Marchais-Debré, même combat » : sed ase ar ger-stur, splannoc'h ewid biskoazh. Komz a raer eus « alliance objective » : amañ ez eus unan gæer.

Ur wech ouzhpenn, ne c'hell ar Vretoned ober nemed un dra : kontañ warne o hunan. Ma fell dehe war-un-dro brewiñ galloud an arc'hant, dispenn ar c'hapitalism a zo o kass o bro d'an traoñ, ha

Komanant d'ar gelaouenn bolitikel nemeti e brezhoneg penn-da-benn

Pobl Vreizh (service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREST-CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

a gass e gomanant

Boutin : 40 L (1)

Skoaz : 60 L pe ouzhpenn (1)

Estrenvro : 60 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant

dre chekenn-bost (1)

dre vandat-lizher (1)

dre chekenn-vank (1)

CCP RENNES 2746-79

* da verkañ dre red war ho kolo-lizher

AR VOTADEGOÙ-KANTON

neuse bezañ mestr war o bro hag o amzer da-zont, ha kement-se eo, d'an nebeutañ, an emrenerezh, ma fell dehe ober kement-se, n'eus nemed un dra d'ober : en em o lakaad en o sav evel Bretoned kar-o-bro hag evel sossialisted. N'eo ket un dra dister ewid ur bobl bet breset, flastret hag arallekaet kehidall, n'eo ket un dra dister en em lakaad en he sav. Ha setu perag ez eo arabad bezañ souezhet gant kresk dister ha gorreg hon leweson war labourerien hon bro : ar re-mañ e vez kontet gewier dehi gant re an tu dehoù, hag un tamm braw a c'hewier iwe, ma n'eo ket tre kement, gant re an tu kleiz gall.

E Perros : Pêrig Lavanant

Bloaz zo e oa bet rust ar stokadenn, warlerc'h ar votadegoù da gass tud da Gampr Paris... Ar wech-mañ e tere gwelloc'h ar jeu douzhomp. Bez e c'hellomp diskouez gwelloc'h n'eus diskoulm ebed ewid Breizh nemed gant an UDB. Inossanted, a lâro tud zo martese. N'omp ket. N'eo ket abalamour e vez rekuperet hon dielfennadurioù gant ar strolladoù politikel all — da vare ar votadegoù d'an nebeutañ — eo emamp o vont da ober harakiri. Pell ahano ! Ha peogwir ema ar votadegoù-kanton o tostaad, ez vimp, hag ez omp, hag e vezomp dalc'hmad war an dachenn.

Setu amañ neuse roll a re a zougo uhel banniel Breizh : voti ewite, lakait ho mignoned da votiñ ewite.

Er Gemene : Sylvie Gillet

① KREIS-BREIZH : 3

Pleiben : Youenn Al Lae ; **Gou-rin** : Marsel Le Moing ; **Karaes** : Frañses Favereau.

② KERNEW : 3

Kraon : Yann Riou ; **Konk-Kernew** : Yves Rouger ; **Rosporden** : Paol Guégueniat.

③ BRO AN ORIENT : 3

Ar Gemene : Sylvie Gillet ; **Lann-Ar-Stêr** : Yannig Keneherve ; **An Orient** : Joel Guégan.

E Gwened : Jean-Paul Murigneux

**MA OUEZIT
GALLEG UN TAMM,
LENNIT IWE
« LE PEUPLE BRETON »**

④ GWENED-UHEL : 2

Kiberen : Deniel Dollé ; **Gwened** : Jean-Paul Murigneux.

⑤ LOAR-ISELLAN : 5

Herbignac : Gilles Barrillot ; **Carquefou** : Alain Olivier ; **Naoned 5** : Padrig Pellen ; **St Naser** : Jakes L'Héritier ; **Naoned 9** : Joel Boulzennec.

⑥ BRO-ROAZON : 2

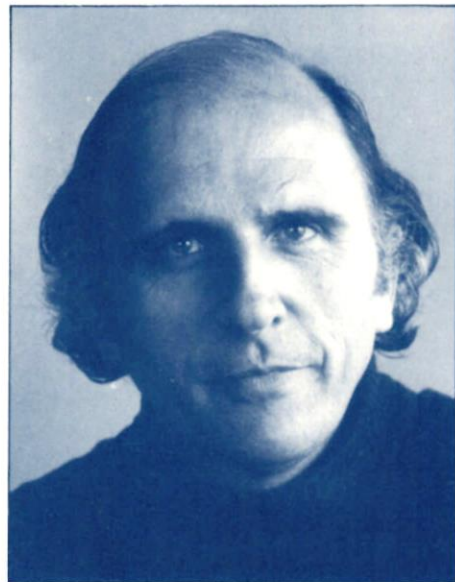
Roazon 7 : Monik Rannou ; **Roazon 8** : Jean-Yves Gaultier.

⑦ BRO-RAÏS-PENTËUR : 5

St Brieg : Yvon Guerveno ; **Dinam** : Jeannine Darnet ; **St Maloù** : Herri Gourmelen ; **Plouc'ha** : Yvon Fichou ; **Etables** : André Gauffeny.

⑧ BRO-DREGER-BRO-OUELOÙ : 4

Pempoull : Pierre Morvan ; **Perros** : Pêrig Lavanant ; **Plistin** : Stefan de Saint-Laurent ; **Ar Roc'h-Derrien** : Fañch Peru.

En Orient : Joël Guégan

⑨ PENN-AR-BED-NORD : 4

Kastell-Paol : Jakes Henry ; **Plabenneg** : Yann-Bêr Lavanant ; **Gwitalmese** : Reun L'Hostis ; **Sant-Tegoneg** : Yvon Croguennec.

⑩ KÊR-VREST : 3

Brest 1 : Claude Cabon ; **Brest 4** : Ronan Leprohon ; **Brest 6** : Yann Daumer.

34 a gandidated UDB : VOTIT EWITE, LAKAIT AN DUD DA VOTIÑ EWITE. EWID BREIZH EO !

MEETING AN U.D.B. EN ORIENT

D'ar sadorn 24 a vis C'hwevrer, kaer an amzer, ur missi — mes re gaer marse ! — eh eus bet 'n em dolpet en Orient ardro 1500 a dud ewid goulenn **LABOUR E BREIZH...**

Arlerc'h ar vanifestadeg e-barzh ruiou an Orient, eh eas ar re o doa klewet galw an UDB betek Pales ar C'hongressou, lec'h ma voe gwraet daou bredeg politikel, unan e galleg ged R. Leprohon, kusulier e ti-ker Brest, hag an heni 'rall ged S. Kidna. Honnañ a voe distilhet geton e brezhoneg Bro-Gwened. Setu hi amañ ewid lennerion Pobl Vreizh.

« Mard eus kleñvedoù, ha kleñvedoù euzhus ewid an dud, be « 'zo iwe kleñvedoù ewid ar « pobloù. Unan zo 'barzh hor « bro-ni hag a dag heb truez ar « yaouankis : an dilabour eo.

« Klewit ar sifrou. O lañjaj zo « an heni sklaerrañ ha terruplañ.

« Ouzhpenn kant mil den é « klask labour e Breizh e mis « Genver passeet.

« Ouzhpenn tregont mil ewid ar « Liger-Atlantel.

« Tost da c'hwe-zeg mil ewid ar « Morbihan : 7000 e-barzh an « Orient, 215 e-barzh an Alrae.

« Ya, gwir eo, a lâr tontoñ « Frañsoa, mes toud ar rann- « vroioù, toud ar rejionoù zo bet « tizhet.

« Pas ! Ni zo-ni tizhet muioc'h « e'id ar re'rall : 10 dre gant ewid « Breizh, 6 dre gant ewid Frañs. « Ha lâromp c'hoazh gwirionez ar « sifrou. Rannvroioù zo e-lec'h « m' en deus kresket bras nombr « an implijoù : 36% ewid ar « Provañs, 29% ewid rannvro « Paris.

'Barzh rejionoù arall nend eo « ket bet ken bras ar c'hresk ; « kresket en deus neoazh.

« Ar c'hontrel zo arru amañ : « digresket en deus niver an impli- « joù a 9%. Nend eus namaed ar « Limousin a za arlerc'h !!!

« Ha neoazh, na braw e seblante « boud amzer da-zoned hor bro, « herwez an dud e karg ataw !

« Pemzeg kant plass a oa bet « prometet er Joint Français e « Sant-Brieg, ha nend eus ket bet « krouet 1000...

« Er blé 1972, e voe bet prome- « tet 6000 plass en elektronik : « seitek kant ha pewar-ugent « hebken zo bet krouet !

« — Na glemmit ket, Bretoned,

« — a lâr c'hoazh politikerion « doc'h an tu dehoù ; sellit : seizh « mil implij ha daou-ugent zo bet « krouet e-korf ugent vlé betek ar « blé 1972.

« Ya, gwir eo. Mes un dra zo ne « lâront ket : niver an implijoù zo « oaet da get. Gwezharall e oa 500 « micherour ec'h ober glwestrig « 'barzh an Alrae. Nend eus ket « mem 100 bremañ.

« Kontit ar friturioù a chom ar « Arvor etre Kemper hag an « Alrae.

« Ugent vlé so, e oa 11 'barzh « Kiberen : ne chom namaed 3 « hiniw an dez.

« Hag heni erbed e Gerveur !

« An Aotrou Marcellin, an « Aotrou Bonnet, an Aotrou « Cabellec, en Aotrou Guerneur « ne lennont nag ar Peuple Breton « na Pobl Vreizh, 'kredan !

« Ouest-France a lennont ken- « toc'h ! Ma ! Kentelius eo ewite « al kent ! Rag setu petra a oa « merket d'ar c'hentañ arnugent a « vis Genver passeet :

« Nantes : 136 licenciements « chez Brissonneau et Lotz.

« Châteaubriant : 140 licenci- « ments aux établissements Huard.

« Brest : 59 licenciements à « Chauffage et Ventilation.

« D'ar mem dez eta, ema bet « kemennet e vehe kasset er maes « tri-c'hant pemp den ha tregont ! « Mes hor mistri nend int ket en o « bleud a pa vez komz ag an « traou-se !!!

« Dirag ur stad ken trueg, e « vehe bet dever ar strolladoù, ar « partiou doc'h an tu kleiz 'n em

« unaniñ ; ha dever ar sindikadoù « iwe elreson.

« Siwazh dimp, n'o deus ket « gwraet, n'o deus ket heuliet « skwer vad ar Loren. Rag n'eus « ket bet komzet nag ag ar « Moselle, nag ag ar Meurthe-et- « Moselle : komzet e vez ag ar « Loren.

« Pandeogwir ema bet torret an « unvanidigezh, dimp-ni, paotred « an UDB da ober ar labour, rag e « Breizh, an Union de la Gauche, « an Unvanidigezh ag an tu kleiz, « ni eo !

« Hag ewid gwellaad an traoù, « petra a vez kenniget ged paotred « an tu kleiz ?

« O ! Traou vad, traoù reso- « nabl : 35 euriad-labour e-korf ur « sizhun, lakaad an dud da gemer « o retred abretoc'h.

« Ya, mes nend eo ket « trawalc'h. Ar gwir remedoù eo « ar re kenniget genimp : ema red « sevel usinoù newez, labourade- « goù newez ; ha kement-se nend « eo ket dibossubl.

« Implijoù a vo krouet a pa vo « transformet e Breizh ar pri « gwenn pe kaolin.

« Implijoù a vo krouet a pa vo « gwraet charkuteri ged ar c'hig- « moc'h a vez kasset er maes ag ar « vro ar lod muiañ anehoñ.

« Implijoù a vo krouet, a pa vo « savet installassionoù ewid dessav « loened ar mor.

« Implijoù a vo krouet, a pa vo « gwraet « chips » e Breizh ged « hon avaloù-douar.

« Implijoù a vo krouet, a pa vo « savet usinoù ewid an houarnaj « kozh, a vez kasset da Vilbao dre « vor, pe d'an Itali ged an hent- « houarn, ewid boud teuzet d'ober « houarn ha dir newez.

« Implijoù a vo krouet, a pa vo « lakaet ar bankoù da reiñ ar lod « brasañ ag o argant e Breizh, ha « pas en diavaes ag ar vro, el ma « raont bremañ.

« Oll an traoù-se ne vint kasset « da benn, ne c'hellont boud « kasset da benn 'maed ged tud « digor o daoulagad, bras awalc'h « o spered, tud hag a wel an traoù « hag an dud el m'emaint ha n'eo « ket é sevel kastelloù doc'h « kostez ar Loer, el ma vez kavet « e-mesk tud an tu dehoù, ha « siwazh, e-mesk tud an tu kleiz !

« Oll an traoù-se ne vint kasset « da benn namaed genimp-ni « merc'hed ha paotred an UDB ! »

Ema **Marchais**, sekretour-meur ar **PCF**, o paoues achuiñ e droiad e Breizh. E Breizh ar pewar departamant hebken, pa vo lâret mad.

Piw en defe soñjet, pemp bloaz ha daou-ugent so, e vefe deuet **PC Marsel Cachin** da vezañ ar pezh eo deuet da vezañ ? D'ar c'houlz-se e oa ar **PC** a-du gant stourm ar Vretoned, hag e oa a-du ewid diskar an imperialism gall, a oa neuse, evel m'eo bremañ c'hoazh, oc'h ober e reus dre amañ.

Abaoe he deus troet ar rod, hag ar **PC** d'he heul.

Abaoe ez eus bet un emglew kuzh etre **Hitler** ha **Stalin** ; abaoe ez eo bet aet **Thorez** d'ar **Russi** epad ar bresel... Abaoe iwe en deus ar **PC**, gwir eo, kemeret perzh, hag ur perzh bras, e-barzh ar Resistañs. Abaoe eo deuet o drapo ruz da vezañ triliw gante kentoc'h. Eus etrevroadelourien ma oant araog ar bresel, eo deuet re ar **PCF** da vezañ broadelourien c'hall a sort gant **Chirac**, **Debré** ha **Sanguinetti**... Un digoll e oa ar **PC** o klask : klask diskouez e oant Frañsisien vad, kement ha lakaad da ankouaad e oant iwe sentus da urzhioù Moskoul...

Abaoe ez eus bet ur gwall « vresel yen » etre an **USA** hag an **URSS**, hag eo bet rust ar c'hrogadoù e-diabarzh ar **PC** : skarzhet **Herve**, skarzhet **Tillon**, skarzhet **Garaudy**... Ha ped ha ped all, nebeutoc'h anavezet ?

Hag e chom, ewid doare, sentus dalc'hmad ar **PCF** douzh an **URSS**.

Deuet eo **Marchais** da **Vreizh** evel ur gwir gannad eus ur Stad imperialist. Deuet eo da **Vreizh** da gomz douzh ar Vretoned evel ur c'holonisatour. Deuet eo da lavared deomp **penaos** ha **petra** soñjal hag ober, peogwir n'omp ket bras awalc'h d'henn ober hon hunan. Deuet eo da lavared deomp e oa **red** deomp kaoud un tredanva nukleel e **Plogoñv**, na boud hon eus diskouezet splann ne felle ket deomp kaoud...

Pessort « sossialism » eo heni ar **PCF**, pa lavarout ez eo ar Vretoned tud « ha n'o deus ket nemed perzhioù mad » ? Kement-se a lavare ar Frañs gwechall diwarbenn an Arabed, ar Re Velen hag ar Re Zu a oa dindan he beli.

Meur a Vreizhad a vot **PCF**. Ni hon hunan hon eus lakaet, beb tro, da votiñ **PCF**, pa vese heni ar **PCF** an heni gwellañ pisset. Me ma hunan zo bet tamallet din gant **Vissant Seite** lakaad votiñ **PCF** arlene, e pastell **Kastellin-Karaes**, ma oan bet o kabaliñ ewid an **UDB**. Setu hon eus diskouezet splann e oamp hag e chomomp eus an tu kleiz. Ur goulenn zo d'ober evelkent : hag eñv ema ar **PCF** eus an tu kleiz c'hoazh ? Lavaret en deus **Marchais** n'en doa rejim **Pol Pot** e **Kamputchea** netra da weled gant ar sossialism. Nann, sur : kass d'ar marw milionou a dud en ur ober ur bloaz pe zaou, kement-se n'eo ket sossialism. **Stalin** en deus gwraet kemendall, ha gwashoc'h... Mard ema **Marchais** o klask diasezañ ar sossialism, ra soñjo ne vo ket gwraet en ur harpañ ar vroadelouriezh c'hall imperialist a zo o klask mougañ da vad pobl ar Vretoned — heb kass den ebed d'ar marw eürusamant, — med en ur ober pe en ur laoskel ober ur politikerezh a lamo ar bobl-se tamm-ha-tamm a-ziviar he douar.

Fañch Morvannou

SINDIKADOÙ

E penn kentañ ar bloawezh-skol 'oan krog da vad gant va micher gelenner. Ha lakaet va hanw da vont en ur sindikad. Unan a zaou. Sed on aet e-barzh ar **SGEN**, rag hemañ, a ouezoc'h, zo e-barzh ar **CFDT**, hag ar re-mañ beteg gouzoud, zo « ewid Breizh »...

Ne ran ket van ebed ewid diskrogiñ. Un tamm ehan-skol ouzhpenn eo bepred. Ne a ra ket a zroug din ha laouen e vez ar skolidi. Ni, da vihanñ, kelennerien hon eus chañs war ar poent-mañ. Ne vezan ket paeet epad an amzer-se, med n'eo ket kalz a dra. Kustum on da vevañ diwar nebeud. Pewar dewezh diskrog zo bet evelse dija. Ha gouzoud a raen ewid petra iwe.

Un dra zo avad, a oar an oll a ra war-dro ar pezh a zo breizheg en hon bro. Deomp-ni eo un dra hag a gont, un dra a-boues. Med ewid ar peb brasañ eus an dud all n'eo ket. 'M eus aon iwe ne sinifi ket kalz a dra ewid sindikadoù zo. **Breizh** n'eo ewito nemed ur slogan eo red dispakañ ur wech an amzer, da diskouez int demokrated memestra. Med ar ger-stur, ar varn diwezañ eo homañ : **priorite**. Hag e skeul ar prioriteoù ema Breizh en traoñ toud. O ! a-dra-sur ema eno memestra, mes a-benn kant vloaz e vefe ataw ha ne rafent van ebed. Ker buan all e vefe peusvarwet ar yezh abaoe bloawezhioù, hag e vefe ankounac'haet tennañ kuit eus ar skeul brioriteoù-se ar pezh a sell outi. Peogwir ema en traoñ toud, ne zirenk den ebed, anad deoc'h.

Lakaet 'm boa va hanw da vont e-barzh kommission-akademiezh ar sewenadur (sed ase deoc'h un hanw torchet braw). Hag eno 'm boa klewet e oa un dewezh-stourm da gaoud a-benn kreis mis Kerzu. Braw deomp, kea. Tro da'n em zifretañ un tamm, stourm kwa. Berr'oa an amzer, med petra 'reoc'h. Traoù dezi paotr !

Netra. Netra awalc'h ha netra net. Ez an da gontañ deoc'h ar mod m'eo passeet an dewezh-stourm el lisse m'emaon o labourad, brasañ heni zo e **Brest**, meur a ugent kelenner ennañ. Añfin, kontañ... Berr eo henn ober : n'eus bet **netra**. Geo, me 'm eus gwraet kaos eus brezhoneg da va skolidi, med setu toud. Re verr an amzer deomp, koñprañtu. Ha neuse 'oa red kontantiñ ar **SNES**. Hag ar c'husulioù-klass a oa. Kaoseet epad ur vodadenn eus petra 'vefe tu d'ober. Gwraet kennigoù da re all ar **SGEN**. Ha kenniget se da dud ar **SNES**, kalz niverussoc'h ewidomp. Kenniget dezo ober ur sizhunvezh-stourm e fin mis Genver hag un toulladig traoù all.

Red eo lavared deoc'h ne oa, em raog, nemed ur stourmer ewid ar yezh el lisse. Ha pa lavarinn deoc'h eo **Meuleudi da Zoue** e leshanw. Eus an tu kleiz n'eo ket da vihanñ, a-fed politik. Ha me ne vin ket e **Brest** er bloaz a zeu... Braw din en em zifretañ. Mes piw a rafe kentelioù brezhoneg newez er bloaz a zeu ma vefe lakaet ? Na c'hwi a wel tud ar **SNES** o ledañ amanenn druz war damm bara

unan eus an tu all (a vez dalc'hmad an tu fall, ouzoc'h ervad) ; amanenn druz, ya, rag ur geusturenn a zegass arc'hant d'ar re a ra eo ar c'helenn brezhoneg.

Ewid doare eo bet berr ar gaos ganto, re ar **SNES**, pa 'z eus deuet hanw eus ar yezh en o bodadenn. Hag e fin homañ 'veljust, pa vez ar press bras war an oll da vont d'o c'hraou... Gant re ar **SGEN**, ha me o heurtañ anezo, e oamp chomet da gaoseal epad tost d'un eurwezhig memestra. Bremañ, avad, ez eus deuet kaos eus traoù all. Lakaet er sac'h postoù-labour a-leizh, pa ne ve kén...

Paotred ar **SNES** n'ouzoc'h ket petra o doa respontet ? Respont ebed... Nemed ez eus bet kavet unan en o zoues ewid lavared 'oa bet tud epad ar bresel. N'eo ket bresel an Aljeri, anad deoc'h. Hag an dud-se, kea, o doa gwraet... Va Doue, ya, va c'homer, alato, memestra ! Tud difesson zo war an douar. Hag achu ar gaos warlerc'h doareoù ken sebesus. Politik ! Ha sur e ouient, rag gwas unan eus re ar **SNES** zo kelenner war ar c'helteg en ur Skol-Veur. Tud kenteliet mad ha desket bras ar re-mañ.

Ne vern : diviset e oa dewezh ar pemzeg assambles gant tri sindikad, ar **SNI**, ar **SGEN** hag ar **SNES**. Hag ar brezhoneg en afer a chom e toull an nor. Na pezh kàer, eme din unan eus pennoù bras ar **SNES** el lisse, traoù zo a vez diviset e Roazon ha n'omp ket a-du ganto. Ni, emezañ, ne gav ket deomp ez eo un dra vad kelenn brezhoneg da skolidi ar peware klass. Demokrassi, kwa !

Kompren a res, eme ur cherkoleges din, ni zo a-du gant ar brezhoneg, eveljust. Piw ne vefe ket ? Na petra 'ta. Med amañ, beb bloaz, e vez red deomp ober ur frapad bruderezh ewid ma vefe skolidi o tont da studiañ spagnoleg, italianeg, ha russeg. O studiañ russeg ne vez a-wechoù nemed daou pe dri skoliad dre glass. Ur spont hag ur vezh memestra. Soñj er cherkoleged all, o deus prenet un ti amañ. Ma vefe brezhoneg ouzhpenn... An neb a rafe ne rafe ket traoù all, sklaer eo.

Ar pezh a welan-me, rag difenn va butun a ran iwe, eo na ped kelenner yaouank egiston, a ya da lec'h all, duhont e kostez **Lilroubêtourkwen**, da louediñ epad bloawezhioù ha da ankounac'haad o brezhoneg. Ma vefe Bro Frañs un demokrassi, n'eo ket kelenner saosneg e vefen...

N'eo ket ni hon eus bet tro da gomañs prenañ un ti e-barzh ar vro... N'ouson ket memes pegehid a vezo ahann ma 'm bo tro d'henn ober.

Bloaz a zeu avad, n'ou ket sur ha n'eo ket da sikour traoù all ez aio ar guchenn voneiz a'm boa lakaet er bloaz-mañ da baeañ va skodenn sindikad. Skolioù **DIWAN**, da vihanñ, a gennig labour da vrezhonegerien yaouank en o bro.

Mikael Madeg

DAOU STOURMER

« Tenn da votoù, ma vo gwelet ». Biskoazh ne 'm eus gwelet treid un den er stad-se. Ar c'hig, ruz-tan dindan ar c'hroc'hen, ar c'hlogorennoù krevet o flapotennañ, hanter-zistag. Souezhet omp oll.

« Mad ; ewid pelloc'h nad i ket ! Setu ase un atant e-kichen. Me zo o vont ganes da lousaouiñ da dreid ».

Tud an ti a sikouras eus o gwellañ. Heb e zistagañ, peget ar c'hroc'hen war ar c'hig ruz. Goude e voe ledet war ar c'hloas ur gwiskad mat a zienn fresk, ha lienet gant lurell fresk.

— « Mes bremañ n'out ket gouest da lakaad da votoù-ler-goad, hag e rankis chom amañ un dewezh pe zaou, da c'hedal bezañ pare. Roiñ da vitrailheseres deomp a rankas ober, e-kehid ha ma vezi oc'h ehanañ. Pa zistroin, azh pezo anezi en-dro. Re nebeud a armoù zo ganeomp ; ur c'heneil a grogo enni en da blass. Lesenn ar stourm eo.

— « Ola, ola, eme ar paotr **Kemper**. Mard eo re vihan va botoù, me valeo gwelloc'h divotoù. Ar botoù gast-se eo a zo oc'h ober poan din pell zo. Solennoù zo ganin e va sac'h, ha pa vezint kele'hiet gant sifel, me a redo gwelloc'h ewid den ebed. Kement-se ne laoskoc'h ket ahanon war ho lerc'h, kemendall a zroug a zo em c'halon ouzh an Nazied vreïn, o deus kaset ganto va zad, ha ne ouezan ket pe vev pe varv ez eo en eur a-vremañ ».

Gouelañ 'rae ar paour-kaezh paotr ! Petra ho pefe gwraet ? Kemer a raen warnon va hunan, en ur soñjal e va zud va hunan, va gwreg... va bugale... Daoust ha n'eus ket gwraet ar memes tra dezo ?

« Sav da gein, **Kemper**, ha deus da heul. Te a oar ewid petra hag ewid piw emañ o'n em gannañ, e-gis an oll baotred eus hor strollad ». Biskoazh ne 'm eus bet klewet **Kemper** o klemm.

Setu ni en em gavet wardro diw eur en ur bourk. Didrous ; kousket an oll dud. Sklaer e oa al loar : en he c'hann edo. Va sklêrijenner a chomas a-sav e-kichen un ostaleri, damdost d'an ilis, e-ti ur c'heneil dezañ. Skoiñ a reas war an nor : daou daol..., ha daou daol all. Kerkent e tigoras ar prenestr, hag e lavaras an ostis : « Taolit ewezh ! Bezit sioul ! Ur bagad

Boched zo o paoues tremen. A-vec'h m'emañ er penn all d'ar bourk. Emaon o vont da zigoriñ deoc'h.

Etre diw wech e roas deomp da zebriñ ha da evañ. Ur rummad a vese er maes, oc'h ober gward, tra ma vese ur rummad all en ti.

Goulenn a rankan digant an ostis hanw ar bourk. Kement skritell, kement peul o tougen hanoioù lec'hioù a oa liwet e du, pe torret.

E **Sant-Waseg** edomp, damdost eus ur gêriadenn hanwet **Le Plessis**, e lec'h e oa deomp da vont.

En em gavoud a reas ganin war an hent va c'heneil **Jean Bernard**, war ur marc'h-houarn, ouzh e heul ar c'habiten **Marat**.

Setu displeget deomp, buan ha buan, al labour a oa da ober. Mired ouzh ar Boched, kousto pe gousto, a dremen war an hent, eus **Sant-Waseg** d'ar **Plessis**. Ha setu minet an hent ma c'hellont dont gantañ, ha lec'hiet eus hor gwellañ daou fusuilh-mitrailh.

Bremañ n'eus nemed gerdal ar c'hirri-nij da zilestrañ armoù... Teir eur hanter... Dleet dezo bezañ en em gavet. E pewart c'horn ar parkeier-dilestrañ, enaouet an tan er lampoù assetilen.

Ahanta ! Trous ponner a glewomp : emaint ase ! Selled a reomp en oabl, ken e ra poan hon daoulagad deomp. Kentañ degouez, isel tre, daou-c'hant metrad, nebeutoc'h martese, a-us d'hor penn, ur c'harr-nij Boch, hag enñ o tennañ warnomp pezh a c'helle, gant diw pe deir mitrailhesenn. Strinkañ 'rae an douar endro deomp gant an tennoù.

Ur burzhud ! Heni ahanomp n'eo gloaset, na kalz na nebeud. — « Redit d'en em c'houkoriñ er fos don a zo e-kichen ar c'hleuz. Rag dont en-dro a raio. Ha tennomp oll warnañ, un tammig en e raog, ewid pakañ ar penn-araog, an heliss, mar gellomp ».

Distroiñ a reas, e-gis ma soñjen. Mes en taol-mañ e oa kalz uhelloc'h. Tennañ a reomp 'ta warnañ ewid netra.

D'an ampoent, un trous ponner o kreskiñ, o tostaad. Ur c'harr-nij-samm, heuliet gant daou garr-nij-skañv, a oa o tiskenn tamm-ha-tamm, en ur ober ur c'helc'h bras, a-zioc'h d'al leur-zilestrañ,

Meur a Vreizhad o stourm ewid ar frankis z diwezañ. Ar re-mañ, da skwer : Ruelen, Volant an Uhelgoad, d'an 3 a vis Gouere 1944. Uge mantig dezo : em R. Leautic amañ oc'h ober avad diheñchañ stourm ar Resistañs : Breizh da

gwelet ganto ar peder c'houlaouenn. Laosket o deus fuseennoù, ewito gwelad sklaerroc'h. Ha setu o tiskenn, goustad, dalc'het a-boues disglawerien bras tre, kasedoù bras, « kontainerien », leun a armoù a beb sort.

Prientet e oa kirri, keseg, ha kouerien ouzh o heul. Karget, buan ha buan, nousped karr. Ha peb heni o vont lec'h ma oa dezañ mont. Bremañ e ouie ar Boched e pe lec'h edomp gant hon labour, hag arabad chom da lugudiñ.

Va bagad ha me a oa roet an urzh deomp da ambroug ur c'harr karget ponner, blienet gant un den eus ar c'hontre, hag e oa bet lavaret dezañ al lec'h m'en doa da vont, e-kreis koajoù **Trevaes**... Ober un toull bras da guzhad an armoù, ha me da gass ar raktress d'ar c'habiten **Marat**.

Setu gwraet ganin tri strollad : deg den araog ar c'harr, wardro hanter-kant metrad, deg den en-dro, ha deg den all un tammig warlerc'h. Goude un nebeud bale war an hent bras, setu ni adarre war an hentoù treus, 'barzh ar skoachelloù don, ken poanuis d'al loen, ma ne vese ket gouest da sachañ, ha ma rankemp, nousped gwech, disterniañ. Neuse e'n em lakaomp, oll baotred ar bagad, da zibadañ ha da zouten ar c'harr, gant e garg armoù, ewid e zegass war ar c'hom-pes.

Hanw ebed da fallgaloniñ ! Re a lorc'h a oa ennomp, o vezañ ma oamp deuet a-benn eus hon labour. C'hoarzhin a raemp eus hor c'hartouchennoù, e-gis bugale eus o brawigoù. Bremañ e c'hellfomp degemer an oll dud yaouank a zo o klask dont

Komanantit da gelaouenn
c'halleg an UDB

Le Peuple Breton (service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREST-CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

a gass e gomanant

Boutin : 40 L (1)

Skoaz : 60 L (1)

Estrenvro : 50 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant

dre chekenn-bost (1)

dre vandat-lizher (1)

dre chekenn-vank (1)

CCP RENNES 2365-76

* mention à préciser absolument

o bet lazhet gant an Nazied epad ar bresel
Berthou, bet fusuilhet gant an Nazied e koad
nt vloaz warlerc'h ez eus bet savet ur monu-
ur brezegennig ewid degass da zoñj... Arabad
gentañ !

d'hon heul, ha lakaad binwiachou etre o daouarn.

War ar memes dilestrañ e oa deuet eus **Bro-Saos** un ofisser uhelc'hradet ; hag e chomas eñv ganeomp, paotred ar strouez, ewid sikour diazezañ furmidigezh ar batailhon, kemeret hanw **Nor-mandi** gantañ. Ar gompagnunezh gentañ, galwet **Coutances**, a chañchas hanw hag a gemeras an heni a g/**Cartouche**, hanw-bresel ur patriot eus ar gompagnunezh lazhet epad ur c'hrogad wardro **Roudoualeg**. Rag bemdez e vese ur strollad eus hor c'hompagnunezh o stigmañ pejoù pe oc'h ober spi-bresel etre **Las** ha **Roudoualeg**.

Petra eo deuet va c'heneil **Alan** da vezañ ? Ne'm eus ket e welet ur pennad so. Krediñ 'ran ne vank ket labour dezañ, rag karget eo bet da bourchass boued ewid ar gompagnunezh en he fezh.

Biskoazh gwelloc'h den ewid ur sort labour ! Teodet eus ar c'hentañ, difizius, dibistig, hardizh evel ur bleiz naoneg !

Ewid bezañ muioc'h doujet, e c'houlennas dougen ar c'haloniou a letanant. Ar pezh a voe sewenet gantañ, pa voe gwelet e c'halloud : tennet en defe ur yar eus genoù ul louarn naoneg !

Ne ouezan ket penaos e rae e gont : ne vankas ket a vara deomp.

Un dewezh zoken, un eistezwezh a oa ne oamp ket en em welet, setu ez eas da gerc'had un nebeud boutailhadoù gwin, diw pe deir a gredan, hag ewid ober un tamm fest, e c'halwas tri pe bewar serjant eus hor bagad da zont da evañ beb a van-ne.

Mes kement-se ne blijte ket tamm ebed din-me : « Amañ n'eus na mestr na

mewel. Me ne evin banne ma ne vez ket roet ur banne da beb heni : lodennañ pe netra ! » A-vec'h ma oa bet awalc'h da c'hwlebiañ teodoù ar baotred, me lorc'h e oa ennomp oll, **Alan** hag all. Rag, e-gis ma lavaran a-viskoazh, n'eo ket diaes kaoud truez-muselloù douzh ar paour ! Diaessoc'h eo kemer anezañ e gis breur, ha lodennañ gantañ, dreistoll pa vez nebeud da rannañ. Ne vez ket tro alies e buhez an den da ober kemendall. Amañ omp ken paour an eil evel egile. Buhez unan a dalv buhez unan all.

Ur pennrener, eus an uhellañ d'an isellañ, a rank da gentañ bezañ degemeret gant an oll ewid e c'halloud, ewid e zeskadurezh hag ar fiziañs a c'heller kaoud ennañ.

Setu perag e klaskomp kemer perzh en emgann, n'eo ket hebkén ewid en em zifenn, saveteiñ hor buhez, mes gwalc'hiñ hor **Breizh** diouzh breinadurezh ar spered nazi.

Kontammet eo bet a-wechoù, Breizhis zo, zoken eus ar re wellañ. Ha daoust ha ma oant nebeud, o deus gwraet kalz a boan... beteg sikour an Alamanted da verzhieriañ, da lazhañ o breudeur. N'eus ket brassoc'h torfed.

Kavoud a ra dezo bezañ sikouret gant an Nazied da zieubiñ o bro... Pelec'h 'oa o fenn ganto ! Lakaad o fiziañs en **Hitler**, paotr ar **Mein Kampf**, ha **Pétain**, e vewel bras, ha **Laval**, hag all. Eskibien zoken, o vennigañ bannieloù triliw Bro-C'hall, araog kass an nazied-gall da verwel war an erc'h, e **Stalingrad**.

An oll draoù euzhus-se, dre gassoni ouzh an « Talbenn Poblel ». Kentoc'h **Hitler** ewid ar « Front Populaire » !

Setu en em gavet dibenn mis Gouere 1944. En nos d'an 29 d'an 30, a greis oll e teu un urzh. Loc'hañ buan ha buan warzu **Leuhan**, dre hentoù spontus, a-dreus menezioù, lanneier, evel kustum.

Un dewezh ehan e **Kernes**, parres **Las**.

En nos warlerc'h, tap da sac'h 'ta, breur kozh, ha bale adarre beteg **Lost-ar-C'hoad**, e **Leuhan**.

Ur gêriadenn vras, naw pe zeg ti, stummet braw war un uhelenn ma weler pell eus al lein anezi : hent **Kemper** diouzh un tu, andon ar stêr **Odet**, gwazhig vihan

munud, o redek kamm-digamm dre ar foenneier glas... un dudi.

Degemeret mad tre omp gant tud an atañchoù. Kentañ tra da ober, evel ataw : lakaad an ewezherien en ul lec'h ma c'hellont gweled heb bezañ gwelet.

Bremañ e vije bet plijus ewidon kavoud amañ va c'heneil **Alan** ewid dibunañ kudenn ar boued. Ne ouzon ket petra eo deuet da vezañ. Oc'h ober ar vicher a brienter-boued, kredabl, da heul ur bagad niverussoc'h.

Ni iwe zo en em gavet da vezañ niverussoc'h. Amañ emaoomp diw gevrenn, wardro tri-ugent, hag en atañchoù tro-wardro ema ar peurrest eus ar gompagnunezh **Cartouche**.

Bremañ eo en em gavet ganeomp ur-zhioù da lavared en em zastum hag ober bagadoù brassoc'h.

Va labour me eo dreistoll deskiñ d'ar re yaouank an implij eus an armoù, hag ar stumm d'en em gannañ.

Bemdez e vez kasset daou strollad a zeg den peb heni, ha lakaet e spi war hentoù **Las** ha **Leuhan**, **Las** ha **Roudoualeg**, etre **Kroas-James** ha sav **236**, pe c'hoazh eus sav **257** ha **Koad-Plouload**, e lec'h ez eus bet ur c'hrogad gant ur bagad Boched.

Unan zoken eus va soudarded yaouank zo bet treuset e beultrin hag e skewent, eürusamant pell eus ar galon. Ur medissin eus **Gourin** zo deuet da intent outañ ha d'e lousaouiñ. Ne 'm eus ket bet aotre da vont d'e weled, rag kalz a wad en doa kollet hag e oa bet ranket lakaad gwad fresk en e wazhied ewid e zerc'hel bew hag e saveteiñ.

Setu en em gavet deroù mis Eost. Braw eo an amzer, ar c'heleier iwe. An Amerikaned o deus digoret an hent warzu Breizh.

Bremañ, abaoe ma 'z omp niverussoc'h, ne gemer va c'hevrenn ar gward nemed beb daou zewezh. Setu e c'hell an oll kousked disoursi, dilassañ ha tennañ o botoù, ar pezh a oa difennet beteghenn, pa 'n em astennemp, krog er fusuilh, damzigor hon daoulagad.

Aotre zo da walc'hiñ hor rochedoù hag all. An heol berw ne vez ket pell ouzh o c'hrasañ, ha gwisket en-dro, kerkent ha sec'h : pebez dudi !

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh

UDB

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Goulenn a ran moned e-barzh Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar) 19

Sin :

Da gass en-dro
(troc'het pe adskrivet) da

UDB B.P. 304 - 29273 BREST-CEDEX

NUKLEEL VA REVR ?

« Sañset eo peb sitoian da anavezout al lesennoù »... Med ma vefe gwir, ne vefe ket fred d'an oll re eo o micher ar ouiziegezh-mañ. Na ped tra evelse zo en dewezh hiziw muioc'h-mui. Don eo peb unan war ul lodennig a ouiziegezh, ha di-zesk, pedost, war ar peurrest.

Dont a ra un den da vezañ disfizijs, forzh rankoud plegañ d'an ispisialourien a beb stumm hag a beb ment. Braw iwe pa n'eo ket e hunan ispisialour war dra be dra, ha paeet gant re all da lodennañ e spered a-nebeudoù. Me, da skwer, ne 'm eus tamm fiziañs, pe nebeud tre, e tud e-gis medissined. Kàer 'm eus gouzoud e vin diviset kerkent goude, prisañ mont da weled unan ne ran ket kalz. Hag ar memestra ewid ur mekanissian, ha ped tra all c'hoazh.

Tud all zo c'hoazh ne 'm eus ket fiziañs enno kén : pennoù bras an EDF. Pa vefe red d'un den berniañ gouiziegezh a-benn kompren un tamm ar pezh a zo en aferioù nukleel-se !... N'on ket gouest. Ha ne chom ken krediñ, pe diskrediñ. Ha me, dre natur, pe dre skiant, a zo diskredig awalc'h.

C'hwec'h mis so 'm boa feurmet ur ranndi e Brest. N'oa ket a gonter-tredan e-barzh. Lakaet degass unan. Tri mis goude e klewen e oa lakaet unan « kreñv » din. Heb bezañ goulennet va soñj diganin. Netra nemed da lakaad ahanon da baeañ muioc'h, kredabl. Me ne ouien ket e oa da choas etre tri sort. Ha pa lavarín deoc'h eo kampiñ a ran e va zi... Gwalc'hiñ va dilhad gant soavon ha nerzh ma daouarn. N'eus ket a yeneres du-mañ ken-nebeud. Na tele. Ha ma 'z eus tommeres-tredan, eo a-vec'h ma vez lakaet da vont. Eus a belec'h 'm befe gouezet e oa choas, me ? Martese on ur sitoian fall, a-benn fin an dro ?

Newez so 'm eus bet tro da lenn, pizh memes, tri skrid. Ar c'hentañ eo an dossier kasset da gusulierien « Vreizh » diwarbenn al lec'hioù da lakaad sevel enno ur sañtral nukleel da vezañ. An eil, a zo difennet d'an dud eus diavaes e lenn, ewid doare, eo dossier ar CNEXO a ro santimant un toullad skiantourien war ar poent-mañ. An trede eo lizher tud CFDT ar CNEXO war boues un draig pe zaou a sell douzh an daou zossier-mañ. An trede eo lizher tud CFDT ar CNEXO.

N'on ket un den a ouiziegezh. Ha din bezañ savet e galleg, ez eus en dossier skiantel meur a c'her ne 'm eus ket tizhet kompren. Traoù zo avad 'm eus komprenet, rag skrivet int e lizher ar sindikad.

Unan eus ar c'hudennoù ewid pezh a sell efedoù ur sañtral nukleel war an endro, eo e vezo tommet dour-mor. Studiañ kement-mañ — an efedoù a vefe — edo labour skiantourien ar CNEXO. Hag o deus gwraet. Studiet evelse, war ar pemp a lec'hioù 'oa kenniget dezo, petra 'oa ar riskloù a-fed un toulladig traoù : pessort ec'honder mor a vefe santet ennañ an tommer, dre ma vo herr ar mor, pe an tre hag al lanw. Gweled ha dañjer

zo e teufe pri munud da gaoulediñ en dour. E pelec'h e c'hellfe bezañ kontrol an efedoù war ar bezhin. E pelec'h ez eus ar muiañ a draezh, techet m'eo sortoù anezañ da chagañ. Ha dañjer zo e teufe « boued ruz » d'en em ober (e galleg e vez gwraet eus se « dour ruz »). Ober ur renabl eus stad ar beskerezh war an dachenn war vaes ar pemp lec'h.

Traoù interessant ar re-mañ. Kentelius tre. Med daoust hag un digarez int ? Daoust ha n'eo ket ober van ? Studiet ez eus bet traoù, studiet sirius, kredabl bras. Med goudese e vez implijet ar studiadennoù-se... Hag eno adarre ez eus tu da lakaad an dud da gompren pe da chom heb gweled traoù zo.

Rag, eme lizher ar CFDT, traoù all zo n'int ket bet studiet. Ken ur skwer : implijet 'vo ur bern klor ewid miroud na vefe stanket ar c'horzennoù a dremenno enno an dour mor. Ha da belec'h ez aio ar c'hlor-mañ, a gav deoc'h ? Lavaret 'vez deomp n'eo netra ar radio-aktivite a'n em strewo en dour e-keñver an heni a zo dija dre natur. Possubl eo. Med un dra zo a zo sklaer awalc'h.

E pajenn 53 an dossier skiantel ez eus kement-mañ : « Nebeutoc'h kisidig e tiskouez bezañ ar mor war vaes **Plogoñv**, kement-mañ dreistoll abalamour e vefe strizh awalc'h, **hervez tud an EDF**, an ec'honder dour tommet ». Padal e pajenn 41 an dossier ingalet e-toues « hon » kusulierien, eo bet « ankou nac'haet » ar gerioù : **hervez tud an EDF**.

Eveljust n'eo ket se en dije miret outo a votiñ evel m'o deus gwraet. Lakomp o doa lennet an dossier. Diskouez a ra kement-mañ avad ar mod ma vez implijet skiantourien, en desped dezo, ewid prouiñ ha disprouiñ traoù. Diasezet eo

studiadenn ar CNEXO war sifroù ec'honder dour tommet, sifroù bet pourchaset dezo gant an EDF. Ewid **Plogoñv** ez eo ar sifr bet roet kalz bihannoc'h eged el lec'hioù all. A c'hell bezañ gwir. Med sur eo o deus kavet pennoù bras an EDF un « tok » skiantel marc'hadmad, en ur zistressañ komzoù tud ar CNEXO a zo bet... paeet ganto ewid ober ar studi-mañ. Embann fraezh a rae ar re-mañ n'oa ket bet gellet ober awalc'h a studioù war veur a boent e gwirionez.

Setu ez eo aes kompren neuse perag n'eus, en dossier roet d'ar gusulierien, nemed konklusionoù. Kalz muioc'h a astenn zo ennañ d'an niver a dud a vefe implijet da labourad war al lec'h. Hanw zo eus an niver a douristed. Eus pegehidi hent ez eus d'ober da vont d'ar gêr vras nesañ (n'eo ket sañset kusulierien Vreizh anavezoud mad o bro, memestra). Ha berr-ha-berr, distresset, ar pezh a soñj ar skiantourien.

Martese ez an da spontañ tud, hag a raio un « treitour » ahanon, me hag 'm boa savet skrid kentañ ar pezh-c'hoari eneb-nukleel : **Dañjerus ? Tamm ebed.** Lennet pizh ganin ar rentañ-kont « kuzh » (a vez dalc'het e-barzh ar CNEXO) e teuan da soñjal iwe eo **Plogoñv** al lec'h ma vefe an nebeutañ a zañjer diwar goust dour tommet. Tre evel m'o deus gwraet ar skiantourien. Med, evelto, n'oa ganin da gomañs, nemed ar sifroù kenniget gant an EDF. Lakaet, eveljust, e kavje din e vefe un dra red hag un dra vad sevel dre amañ ur sort kaoter an diaoul.

Med perag delc'her kuzh an dossieroù-se ? Perag chañch-dichañch komzoù tud ? Perag distressañ soñj tud onest hag a volentez vad, tud iwe a zo labourerien hag a ra al labour a vezont lakaet da ober, er memes doare ma vez « roet » pe tennet digantañ, dossier un avokad ? Ha perag dreistoll an termaji-se, ma vez lakaet kusulierien « rannvro » n'o deus galloud ebed, nemed da lavared dalc'had « Evelse bezet gwraet » d'ar pezh a vez bed soñjet e lec'h all. Neuse, kehidi ha ma vo kont evelse, e talc'hin da huchal : « Nukleel, va revr ! »

Mikael Madeg

GOUREN : ETRESEG UN UNVANIEZH ?

Abaoe ar bloaz 1963 ez eus daou strollad gouren e Breizh : ar FALSAB hag ar C'homite Breizh Gouren. Bez 'zo bet kudennoù etreso, peogwir ema ar C'homite Breizh en FFL (Fédération Française de Lutte).

Abaoe un nebeud bloavezhioù ez eus deuet c'hoant da lod eus ar re a oa en daou strollad-se da gaoud darempredoù etreso, da lavared eo o deus re ar C'homite Breizh Gouren hag ar re yaouank eus ar FALSAB skoulmet darempredoù stank awalc'h etrese (ar re gozh eus ar FALSAB o deus bet aon da goll o c'harg a « bennoù bras »).

Hag a-drugarez d'an darempredoù-se en deus ar C'homite Breizh Gouren kuitaet an FFL e Mezheven 1978, ha, chañchet o hanw ganto, ez int deuet da vezañ Bodadeg ar Gourennerien (BAG).

Gwraet o deus kement-se ewid tostaad douzh ar FALSAB, ha peogwir iwe e oa bihan ar gounid roet gant an FFL. An FFL ne blijje ket dehi tamm ebed e vefe gwraet gouren breizheg ; felloud a rae dehi e vefe gwraet gouren « grekoroman » ha gouren

« libr ». Ne felle ket da re an FFL leskel o emrenerezh gant ar Vretoned.

Setu e vo aessoc'h bremañ kaoud darempredoù etre an daou strollad. E mis Kerzu diwezañ, ez eus bet ur voadeg etre renerien BAG ha re FALSAB. Diviset eo bet ganto ober bodadegoù teknikel etreso. An heni diwezañ zo bet e mis C'hwevrer 1979. Tost emamp douzh un emglew ewid ur reolennadur boutin.

Talvoudus eo kaoud un unvaniezh, rag bez ez eo ar gouren ul lodenn eus sewenadur Breizh, ha red eo kass aneñhañ war raog.

Ober a raio Pobl Vreizh he seizh gwellañ ewid sikour kass an traoù war raog, en ur embann an deiziadoù ha disoc'hoù ar championadoù.

Beb bloaz iwe e vez gouren e gouel Pobl Vreizh, hag e vez pedet an daou strollad da zont.

Neuse, gourennerien, gwiskit ho rochedoù, ha deuit da ouel Pobl Vreizh, e Brest, d'ar 17 a Vezheven da zont.

Pool Person

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o roiñ, 6 gwech ar bloaz barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a beb sort ha keleier 80 pajenn e peb niverenn - Rener : Ronan Huon
komanant : 50 L - Studierien : 35 L
Teñzorier-merour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST.SERVAN 35400 ST.MALO - CCP 5349-06 PARIS

AR FALZ

kelaouenn drimisieg an Emsav diasezet gant Yann Sohier, bodet ennañ skolaerion ha kelennerion Vreizh a-du gant ur skol vreizheg ha laik gwirion

Lennit Ar Falz ! Komanantit d'Ar Falz !

(30 L ewid 6 niv.)
AR FALZ, Str. Kan-Ar-Gwez - 29245 PLOURIN-MONTRouLES
KRP 430-20 H ROAZON

MEIN HARZ

Deuet eo er maes niv. 6 kelaouenn deorikel an UDB Mein Harz, hag ez eo Emrenerezh ha sokialouriezh an danvez anezi.

Bez e c'heller kavoud da brenañ c'hoazh an niverennoù-mañ :

niv. 2 : Broadelouriezh ha stourmoù-renkadoù (1)

niv. 3 : Broadelouriezh ha stourmoù-renkadoù (2)

niv. 4 : Stourm politikel, stourmoù kulturel (1)

niv. 5 : Stourm politikel, stourmoù kulturel (2)

10 lur gall e koust an tamm (+ 1,70 ewid ar misoù-kass). UDB - BP 304 - 29273 Brest-Cedex.

KUSUL-SKOAZELL DIWAN DOUARNENES-BRIEG

Gwraet eo o soñj gant kerent bugale zo, e kornad **Brieg** ha **Douarnenes**, digoriñ, a-benn un nebeud misioù ahann, ur greisenn DIWAN er c'hornad-se.

Ur c'husul-skoasell zo bet savet, e bal rastellad arc'hant en ur ober gouelioù hag abadennoù, da harpañ ar greisennig da-zont, ha brudañ stourm DIWAN e kement sort mod.

Goñd a oar an oll pegen pouesus eo kudenn an arc'hant, ha pegen red eo kavoud kalz arc'hant ewid derc'hel ar skolioù-se en o sav, ha digoriñ reoù all. Goñd a oar an oll iwe pegen pouesus eo ar skolioùigoù-se ewid amzer-da-zont ar brezhoneg.

Disklêriadurioù ha profoù : Deniel Kernaleguen, Kerzella, Landrevarzeg 29112 BRIEG.

LA KEROUÉZEC

Bar - Café

Rue du Four - 22 Jugon-les-Lacs

Sonnous - Chantous - Cantous

DEGEMER MAD D'AR SONERION

Sal vras d'en em vodañ

veilles-Bières

**CAFÉ DES MOUETTES
TAVARN AR SKREWED**

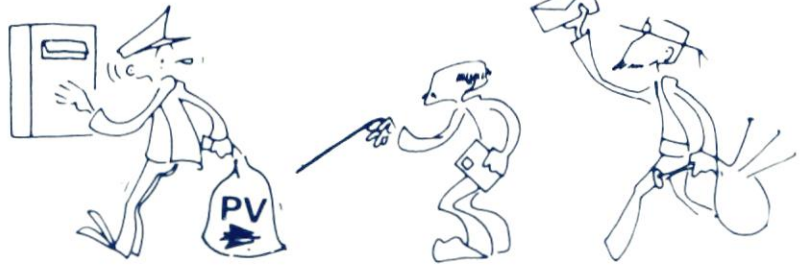
Guinness diwar ar waskeres

—
Porzh a goñvers

BREST

Tél. 44.33.21

LIZHEROÙ

Ho trugarekaad a ran ewid kement tra, ha dreistoll ewid ar gasetenn ken plijus a asoit deomp beb mis. Ma gwellañ gourc'hemennoù, ha dalc'hit da vont.

A galon ganeoc'h.

Youenn Brusq, Douarnenes

Trugarez vras a lâromp d'hon kamarad ha lenner eus Douarnenes. Trugarez vras dehañ iwe ewid ar ganenn-bobl eus Chañgai, troet gantañ e brezhoneg (diwar ar sinaeg war-eeun, piw' oar : n'eus netra hag a vefe dibossubl ewid ar Pennsardin). Kavet 'vo ar ganenn-se amañ e kichen.

Pobl Vreizh

Setu ur chekenn ewid ma adkomanant newez. Mad awalc'h a gavan **Pobl Vreizh**, daoust d'ar pennadoù-stur a vez re skañv a-wechoù, da'm menoz.

Plijadur vras ganin memestra o ressew ho kelaouenn (en disurzh, siwazh, da skwer, niverenn mis Gwengolo zo arruet ar sizhun-mañ).

Gwellañ gourc'hemennoù hag hetoù.

P. Sollicec, Antsirabe 1/02/1979

Trugarez vras d'hon lenner ha komanater a v/Madagascar. Poaniet e vo neuse da gempenn ha da fichañ ar pennadoù-stur !

Pobl Vreizh

El lizher-mañ, ur chekenn-vank a 100 lur ewid paeñ va adkomanant, hag un tam-mig muioc'h ewid skoazellañ ahanoc'h.

Kendalc'hit gant ho stourm : ema ar wirionez ganeoc'h penn-da-benn, hag e teuo an trec'h araog pell.

Un dewezh bennah 'mechañs e ouio ar Vretoned al labour emao'h oc'h ober ewid difenn o yezh hag o bro.

Ganeoc'h ewid Breizh.

G. Kerouredan, Paris

Kenvrois ker,

Daoust n'emaon ket a-du ganeoc'h war gement tra a vez embannet war ho kelaouenn, e kassan deoc'h va c'homanant ewid 1979, hag un draig ouzhpenn : enkloset amañ ur chekenn-vank 100 L an dalvoudegezh anezi.

Dalc'hit mad. A wir galon ganeoc'h.

L. Andouard, Frehel

Kenvrois ker,

Plijus tre e vez hiziw an deiz ressew un tamm brezhoneg da lenn beb mis. Amañ eta e kavoc'h ur chekenn ewidon da vezañ adkomanantet.

Moian zo da gritikañ, eveljust. Med gwelloc'h eo, da'm soñj, pouesañ war al labour efedus a vez gwraet dija gant ar vrezhonegerien ewid an amzer da-zont (ha **Pobl Vreizh** en o mesk). « Dilabourus eo kritikañ, mes diaes an ober », a larfe ar filosofour.

Ya, gwir eo : « peb ger brezhoneg distaget zo un akt a feiz en amzer da-zont », hag ez eo eostus ul labour sort-se (gant traoù evel **Diwan**, da skwer).

Ha peñra' gan ar barzh a-benn ar fin : « Un deiz e vo sklaer an amzer war heñchoù don al labour kuzh » ?

Gant va gwellañ gourc'hemennoù breizheg.

Daniel Bernard, Brest

Trugarez d'hon lenner ewid e lizher ken frealzus.

levr di breizheg
(bandennoù tresset - pladennoù)

An "Ti Korn"

Alain LE FALHER

22 ru Bruat . Brest ☎ 80.36.50

Piw an heni en deus bet mennos ar c'hentañ pouss-pouss ?
An estrañjour pinwidig, an estrañjour pinwidig !

Piw 'deus bet mennos ar vazh ewid skeiñ g'ar stlejer-pouss ?
An estrañjour pinwidig, an estrañjour pinwidig !

Piw an heni en deus bet mennos da werzhañ opiom ?
An estrañjour pinwidig, an estrañjour pinwidig !

Piw 'deus bet ar mennos-se, digoriñ ur eskemmdi ?
An estrañjour pinwidig, an estrañjour pinwidig !

Piw an heni en do, 'ta, mennos da stlepel er mor
An estrañjour pinwidig, an estrañjour pinwidig ?
...Ar paour-kaezh Sinaad, ar paour-kaezh Sinaad !

Kanenn-bobl Chañgai
(troet e brezhoneg gant
Youenn Brusk, eus Douarnenes)

Gouvel Skolaj Tangi Prigent

(e Sant-Varzhin war ar maes,
damdost da **Vontroules**)

D'ar 24/3, 8^h30 nos, e sal sportoù ar
skolaj.

8^h30 : musik folk, gant **Storlok**

9^e : **Buhez Mikael an Nobletz**, pezh-
c'hoari savet ha c'hoariet gant
Strollad ar Vro-Bagan

11^e : abadenn an dañs, gant las-seniñ
Kristian Desnos (akordeon),
Mark Robine (dulçimer), **Bou-**
zouki (violoñs)

Aoset e vo e **GWENGAMP** un diskoue-
zadeg vras bleunioù **KAMELIA**, gant
Kreisenn Sewenadurel Vreizheg
Gwengamp, ewid he 10^e deiz-ha-bloaz.

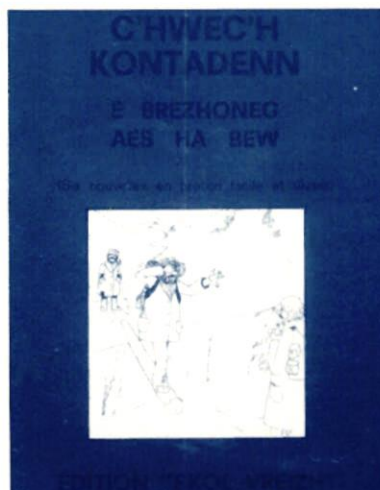
Wardro 200 sort kamelia a vo
diskouezet d'an dud, epad daou
zewezh, d'ar 24 ha d'ar 25 a vis Meurzh.

Ema Fañch ar Moal, kusulier UDB e ti-
kêr **AR VOUSTER-RUZ**, o kass an traoù
en-dro.

3 C'HOMANANT GANT PRIS 2

Bez e c'heller, bremañ p'eo kresket
komanant-bloaz Pobl Vreizh (40 L),
ober « un afer vad » memestra :
komanantiñ tri den, en ur gass 80 L
nemedkén.

Ar studierion, berr ar moneiz gan-
te, an dud dilabour, berroc'h
c'hoazh, a c'hell en em lakaad tri-ha-
tri evelse, kass o 80 L (gant ur
chekenn hag ul lizher o tisplegañ ez eo
ur c'homanant ewid 3), hag e vo
kasset beb a b/Pobl Vreizh dehe epad
ur bloaz.

Newez deuet er-maes, ha bet kasset da
b/Pobl Vreizh : 28 L an tamm. Da vezañ
goulennet digant Skol Vreizh, Run-Awel,
29210 Plourin-Montroules.

BRETONED, OUZH PIW E VEZ GWRAET GOAP ?

« Ema yezh Vreizh o verwel.

Pell zo dija ez eus tud o stourm
ewid adlakaad ar brezhoneg en e
blom. Miret ha kresket o deus unan
eus pinwidigezhioù Breizh. Hiziw
avad ez eo red-mad deomp mont
pelloc'h.

Bewañ e brezhoneg a fell deomp,
bemdez hag e peb lec'h e Breizh.

Ahendall, perag e virfemp ar
brezhoneg ? Ewid diduiñ hon amzer
vak ?

Goap e vez gwraet ouzhomp.

Gwir peb heni eo kaoud
deskadurezh en e yezh. Gwir peb
Breton eo kaoud deskadurezh e
brezhoneg.

Med ken fall eo deuet da vezañ
an traoù gant ar brezhoneg ma
ousomp ervad n'eo ket possubl,
ewid ar mare, tizhoud ar pal-se.

Brusunachoù zo bet roet deomp
gant Haby.

Dilamet int bet gant Beullac.
Petra 'dalv kement-se. Hag ar chart
kulturel, n'eus netra a newez e-
barzh e-keñver an deskadurezh.

Kentañ zo d'ober eo kelenn ar
yezh en un doare sirius hag efedus,
e kement lec'h ma vezo goulennet.

Skol vrezhoneg a rank bezañ
gwraet en oll skolioù 'pad an eur-
wezhioù kentel d'ar re a c'houlenn
ha gant kelennerion diplomet.

Ne vez ket gwraet skol saosneg
etre kreisteiz ha diw eur, pe skol
c'hallek (dired) gant kelennerion
divarreg. 'Mod-se 'ma kont gant ar
brezhoneg, ha poent bras eo achuiñ
gant an dra-se.

Pelec'h 'ma ar gelennerion war ar
brezhoneg ? Abaoe pell emamp o
c'hortos anezo. Re bell. Un
aotreegezh (ul lissañs) war ar
brezhoneg a c'hellfe stummañ
kelennerion heb diaesamant ebed.
Beb bloaz e vez goulennet, beb
bloaz e vez nac'het.

Krouidigezh ul lissañs a vefe ur
c'hammed war-raog, a-boues bras
ewid hor yezh ; setu perag e
c'houlennomp start, ni, studierion
ar gevrenn gelteg Skol-Veur Breizh-
Uhel, e vefe krouet postoù ewid
deskiñ ar brezhoneg 'barzh ar
skolioù, evel ma vez gwraet dija
ewid an alamaneg, ar spagnoleg, ar
saosneg, ar portugaleg, ar
russianeg ha yezhoù all c'hoazh...

Ar gouarnamant a nac'h krouiñ
postoù sort-se : o goulenn a raomp
groñs.

— Ewid ma vo kelennet
brezhoneg en oll skolioù, d'an oll
dud a c'houlenn, gant kelennerion
diplomet.

— Ewid ma vo aoset un
aotreegezh 'benn mis Gwengolo
79 : Krogomp e-barzh ha daomp da
stourm.

Komite « Ewid un aotreegezh
vrezhoneg ».

(Ar sindikadoù **MAS** ha **UNEF**
(Unité syndicale) o deus assantet
sinañ an trakt-mañ)

DIHUNOMP !

Ne c'heller ket lâred e ya mad an traoù... Ema an enkadenn en he... bar, mes dalc'her a ra Barre da huchal ema an traoù o vont war wellaad. Ma 'z eus 1 350 000 a dud dilabour er Frañs a-bezh, ez eus tost da 10% eus ar re-mañ e Breizh. Departamant an Naoned eo an heni gwashañ tapet, ha gwelet eo bet kement-mañ gant ar vanifestadeg vras a zo bet e Naoned newez zo.

Ouzhpenn-se, n'ousomp ket peb tra. Kuzhet e vez ur bern traoù douzhimp, ha dispaket traoù all, heb ma oufemp ar penaos hag ar perag a gement-se...

Ar pezh a vez dispaket kaer ewid an deizioù, eo kudenn al Loren hag an Nord-Pas de Calais... Gwir eo, ur wech c'hoazh, ez eus kudennoù bras eno, ha n'eo ket ni a lâro n'omp ket nec'het gant amzer da-zont broioù Nord ha Reter ar Frañs... Ar pezh 'vez lâret deomp iwe eo emamp e barzh an enkadenn, hag ez eo red en em ober douzh stad newez an traoù diwanet diwar an enkadenn-se...

Goûd a raomp an traoù-se. Ne goust ket ker d'ar gouarnamant tennañ hon ewezh warne...

Mes un dra zo evelkent : petra bennag m'ema don puñs an enkadenn, petra bennag m'ema grevus meurbed kudenn ar mengleuzioù houarn ha glaou er broioù-hont, ober ahanomp tud dall, bouzar ha mud dirag kudennoù hon bro-ni ne vo ket aezet.

Rag, etre ar pezh a vez lâret hag ar pezh a welomp-ni amañ bemdez, ez eus un tamm braw a droc'h...

Breizh a bak he fegement e kement sort mod.

Da skwer, ha goût a raec'h e vefe red d'ar Vretoned paeñ int-i o hunan ar staliañ eus ar gas naturel, a vez staliet dre ar Frañs a-bezh ewid netra? Ar Vretoned, adlâred a raomp, a rank paeñ ewid lakaad degass ar gas naturel betek o bro, hag ar re all ne rankont ket.

Memes mod ema kont gant an SNCF. Dre ar Frañs a-bezh e vez paeet gant ar Stad, pe gant an SNCF, ne vern, lakaad al linennou hent-houarn da vont en-dro gant an tredan. Ewid Breizh ez eo bet kavet mad he lakaad da baeñ ar staliañ tredan war al linennou Roazon-Brest ha Roazon-Kemper... Da lâred eo : lakaet eo bet Breizh da vezañ ur vro isdiorroet, hag eo bet koustet kement-se ker dezi (e kement sort mod : arc'hant, tud, an divroañ, al dilabour, ar paeoù isel), ha bremañ e vez lakaet Breizh da baeñ ur wech ouzhpenn, n'eo ket ewid chom heb bezañ

isdiorroet hivisiken, med ewid bezañ un tammig nebeutoc'h isdiorroet. Sed ase ur c'hàer a zigoll, hag un doare dic'hortos-krenn da gaoud an emrenerezh ! Rag ase ema en o donnañ sonjoù meur ar pennoù bras. Hag ar Boiteux, paotr an EDF, n'en deus ket klasket pemp troad d'ar maout ewid lâred krenn-ha-krak e kousto kerroc'h an tredan deomp, ma ne fell ket deomp kaoud tredanvaou nukleel. Da lâred eo : e vo roet deomp aîmerdamañchoù an emrenerezh — ma vez aîmerdamañchoù da heul an emrenerezh — heb an emrenerezh he hunan ! Biskoazh diaoulekoc'h mennos n'eo ket diwanet er pennoù gall. Ha peurbadus ar Frañs memestra, hag unvan, ha disrannadus, ha liberte, hag egalite ha fraternite memes mod : gant gerioù e c'heller ober sort a garer goude-se. Peadra da c'hoarzhin !

N'ema ket ar c'houlz da c'hoarzhin kén, ma oa araog. Poent eo bremañ fuloriñ, ha sevel en hon sav evel tud, ha n'eo ket evel chatal. Poent bras eo deomp, pennoù kousket ahanomp, dihaniñ bremañ, kehid ha ma chom un tamm laosk gant ar chadenn a zo ouzh hon hualañ, ma fell dimp he brewiñ.

Da lâred eo, peogwir emamp e-barzh an displegadurioù, e paeomp-ni ar gwir da vezañ ken fall lojet hag ar re all, daoust ma 'z omp falloc'h gwraet beteghenn. Da lâred eo ez eo red dimp paeñ ewid bezañ Frañsision evel ar re all. Mil bennozh an diaoul !

Braw eo ar « gwir da vezañ disheñvel ». Ha paeet ker ouzhpenn.

Nann, arabad kemer ahanomp pelloc'h ewid inossanted. E Breizh ez

eus e-leizh a gudennoù o tennañ da Vreizh, ha da Vreizh hebkén : kudennoù berniet, kudennoù heb o far n'hellont bezañ diskoulmet nemed gant ar re a zo o vevañ war zouar Breizh : ar Vretoned.

Ha peogwir e c'hoari kanfarted Paris an asen ganeomp, c'hoariomp ni iwe hon pennoù fall, ha goulennomp start ha didro ar pezh a zo engravet e-diabarzh ar gwir naturel : an emrenerezh, hag un emrenerezh na raio ket eus dileuridi ar Vretoned e kampr ar Vretoned mewelion an arc'hant : kement ha lâred e fell deomp kaoud un emrenerezh sossialist.

Ahañta, tudoù ! Hir eo an hent, gwir eo, ha gwal ziwezad e oa dija pa hon eus kemeret ar penn anezañ... Mes beb tro ma c'hellomp, savomp hor mouezh. Rag ma 'z eus kudennoù ispisial e Breizh — hag ez eus —, e tleomp ni iwe kennig un diskoulm ispisial. Re an tu kleiz gall zo mil okupet gant c'hoariva Paris (ur c'hoariva na lak den eus re a zo tomm douzh an tu kleiz da c'hoarzhin, med ha da c'hoarzhin glas e vefe). An UDB, hi, zo war an dachenn. Kennig a ra, hi, un diskoulm. Neuse, peogwir ema ar votadegoù-kanton o tostaad, n'eus ket amzer da goll : e-barzh an daou-ugent kanton, pedost, ma 'z eus ur c'handidat UDB, votiñ UDB ha lakaad ar vignoned, ar familh, an ameseion, ar gamaraded-labour, ar re gozh hag ar re yaouank da votiñ UDB.

Rag, en diavaes eus re an U.D.B., pere a c'hell saveteiñ ar vro ?

